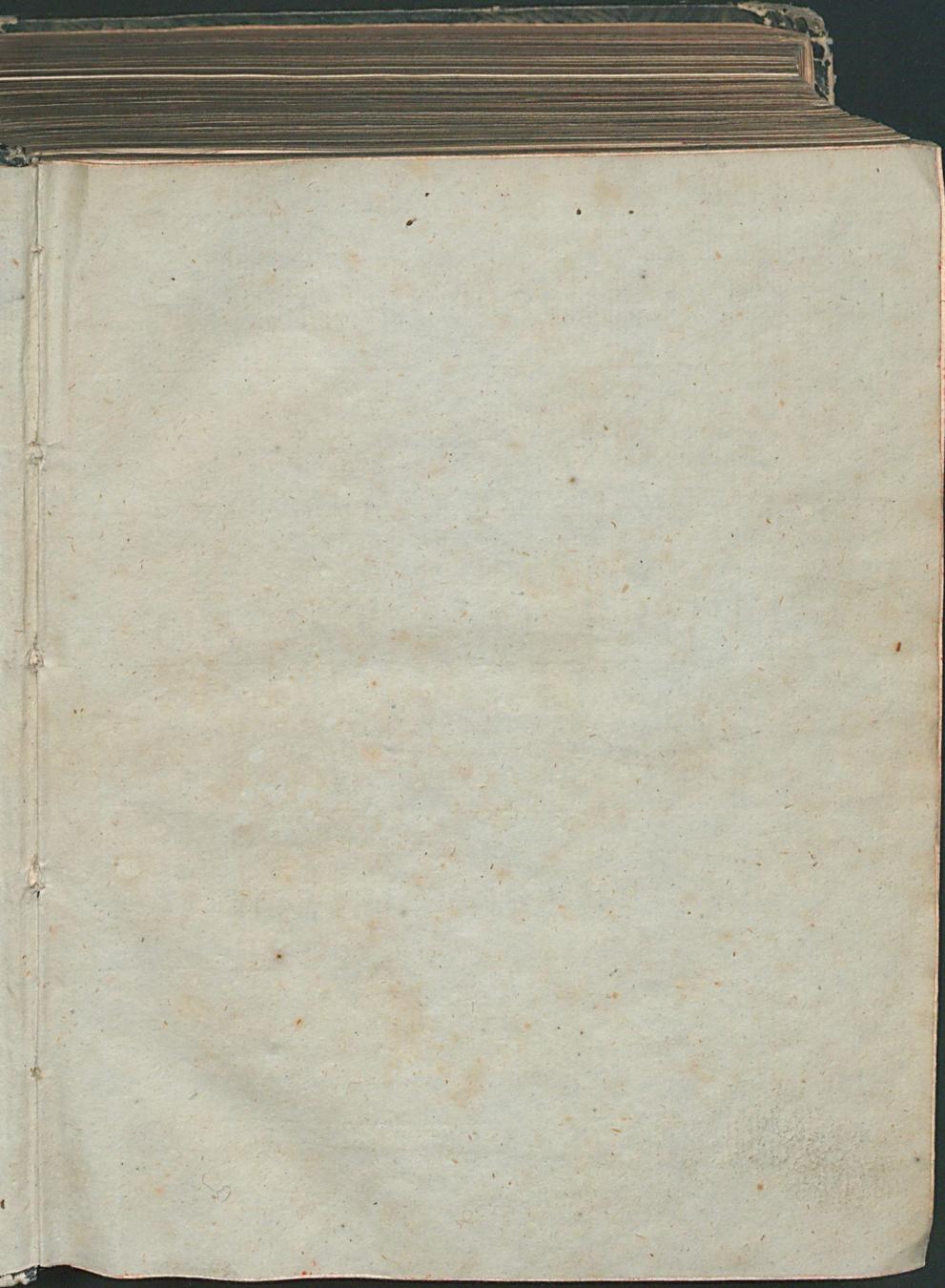

Ant. v. Giesbreg. Ant. v.

Ant. v. 59.1.

PSALMI

I. II.

QVOS

VARIETATE LECTIONIS

ET

PERPETVA ANNOTATIONE

ILLVSTRAVIT

HENRICVS CHRISTOPHORVS
FRIDERICVS HÜLSEMANN

GOTHANVS

THEOL. CAND. ET LITER. HVMANIOR. CVLT.
SOC. LAT. IENENS. SOD.

J.

IENAE,

TYPIS STRANCKMANNIANIS

MDCCXCIII.

P S A L M I
I. II.

IN CHURCH
1709
VARIETATE LECTIOHIS

Εκ Θεῶν γὰρ μαχαιρῶν πα-
σα βροτῶν ἀρετῶν,

Καὶ σοφοὶ καὶ χεροὶ βια-
σά περιγλασσοὶ τ' ἔφυν. —

Pindarus:

HENRICVS CHRISTOPHORVS
FRIDERICVS HILDEBRANDT
THEOL. CAND. STRASSBURG. COEUV.
DOCT. PAB. LEVENS. BOB.
SODALIVS DOCTISSIMVS

I P N A E
Y T I S T R A C K M A N N L A N D
M D C C X I I I

INCLVTAE
SOCIETATIS LATINAE IENENSIS

DIRECTORI PERILLVSTRI

EPHORO ILLVSTRI

VIRO

QVI AB EPISTOLIS EST

SPECTATISSIMO

SODALIBVS DOCTISSIMIS

H O C

QVALECVNOVE OBSERVANTIAE SVAE
MONVMENTVM

SOCIETATIS LATINAE IENENSIS

D. D. D.

DIRECTORI PERILLVSTRI

ETHORO ILLVSTRI

HENRICVS CHRISTOPHORVS FRIDERICVS
HVELSEMANN

QVI AB EPISTOLIS EST

SPERT ATISSIMO

QVALE DVICTVRS

PRAEMONENDA.

Quod plerumque diligentibus poeseos lectoribus, praecipue lyricae, accidere solet, ut, lecto suavi ac sublimes carmine, vehementer commoveantur, vel plane abripiantur; et, de natura ac oeconomia eius cogitantes, ingenium auctoris, suavitate, venustate, ac sublimitate operis sui maxime enitens, et sensibus imaginum varia et alliciente arte incensis, ad virtutem et pietatem erga deum lectores adducere praepollens, ex animo commotissimo admirentur ac felix praedicent; idem hoc mihi saepius fateor contigisse, quoties in V. T. lectione ad illa magnificentissimae Hebraeorum poeseos monumenta accesseram, ac in ipsis perscrutandis: et in usum meum vertendis operam assiduum collocaveram, ut, tum ab argumenti gravitate

tate ac dignitate commotus, tum a formae, dispositionis unitate, imaginum variis floribus condecoratae, elegantia, animum meum dulcissimo, ac divino dixerim, sensu demulceri sentirem. Saepe admiratus sum sublimem ac eximium poeseos simplicis Hebraeae genium, qui, cum non multo ante mihi vix hic vel illic obuius esset, ac sensibus gratus; mox, — inprimis *Sulzeri*, *Lowthii*, *Herderi* V.V. cl. de poesi commentationibus Aestheticae artis causa perlustratis, et *Klopstockii* nostri lectione gustu praeparato, — maxima vi, ac summi luminis claritate ante oculos observabatur. Quam felices sexcenties praedicaui Mosen, Davidem, Assaphum, Korahitas, felicissimos poetas, doctrinam aliquam moralem, sententiam religiosam, dictione tam suavi, venusta, ingenium aequae atque animi pietatem evehente, pronuntiare callentes, ut necessario quilibet lector, naturae elegantiarum non plane rudis, sed eas sentiendi vi facile irritabili praeditus, ad perspicendum, et ex intimo animo amplectendum rectum, honestum, bonumque, quod $\tau\tilde{\alpha} \ \tau\tilde{\psi}$ cantabatur, non retinendus impelli debeat. Sic facillime virtutis vividus sensus et amor in animis hominum, vel rudium adhuc, excitatur et confirmatur. Haec vere est lingua naturae illa, naturalis sensuum ac animi affectionum sermo, maximum in hominum quali-

uncun-

tuncunque animos exercens imperium, ab impietate, dei incuria et vitae importuno abusu retinens, ac melioribus felicitatis verae suae nutrimentis dicam an obiectis imbuens. Cuius, quatenus huc pertinet, veram naturam, qua tantum valet, valuit, et semper, donec iusto ac naturali ornatu suo innotescet, valebit, nunc paucis adumbrabo.

Homo ingeniosus prisco aetatis, animo rerum naturae assidua contemplatione, mox ad auctorem summum eius deductus et euectus, non potuit non ex visorum impressione, sensibus multis, variis illis ac vividis obrui, ita, ut quod non amplius pectore pleno suo continere poterat, brevibus et praegnantibus, saepissime onomatopoeicis verbis, enuntiaret. Quo sermonis genere, occasione saepius illi indulgendi obvia, tavtologiis varii generis, unde parallelismus membrorum enatus est, ac imaginibus variis, metaphoris, prosopopoeiis, amplificato, ortum duxit carmen simplicissimae formae, breve, attamen rerum ac imaginum copia scatens, ideoque saepe hac dictionis varietate, brevitate cum rerum copia coniuncta, obscurum. Mox sensu veri ac pulchri tactus notionem vel ethice vel politice veram, multum ad animi huius vel illius pietatem facientem, variae dictionis genere quodam, ac

imaginum sensibus suavissimarum, et veri
 vini mire augentium, ope, exornavit, et
 animos ad illam intelligendam praeparatos,
 tunc et ad amplectendam ipsam suaviter ac ve-
 hementer simul permovit. Israelita tale שיר
 cantans, simul fidibus plectendis, et saltan-
 do, animi affectionibus suis satisfacere sole-
 bat, et ita omni sensu boni pulchrique inten-
 to, toto pectore Iehovam, nationis suae al-
 mum deum *), celebrabat. Huc spectat,
 quod secundum complures psalmorum in-
 scriptiones, שיר illud cantabile in קמור trans-
 siet, si quidem ad cantum ipsum musico-
 rum instrumentorum usus accedere poterat.
 Haec est naturalis carminum Hebraeorum,
 universe תהלות appellatorum, origo. Sim-
 plicitate sua conspicua sunt, sed et, imaginum
 ex immensae rerum naturae penetralibus
 carptarum floribus, suavissima; et argumen-
 ti subiacentis, notionis moralis, virtutis inci-
 tamenti causa, grata, sublimia, veneranda,
 admiranda!

Huius Hebraeae poseos generis, naturae
 simplicitate sua ab omni alius gentis poesi fa-
 cile dignoscendi, varii varios constituerunt
 ac definierunt partes et genera. Psalmorum
 I. II. indolem ac verum poeticum caracte-
 rem

*) Vide *Herder's Geist der Ebr. Poesie*. Th. II. S.
 384. seqq.

rem igitur diligentius paulo indagaturus, caute in arbitris harum rerum, et praestantissimis scriptoribus in subsidium vocandis, versatus sum; tum, quod alios nimis artificiose Hebraeae poeseos genium cum graeco, et nostro comparantes, tum alios nimis fervide de illo loquentes, ideoque naturae eius simplicitatem laedentes animadvertere existimabam. Medium in re difficultatibus gravibus suis non carente, tenuisse, me ad fundum rei proxime, spero, adducet.

Carmen Hebraeum, Ψ , natum primum esse ex laetissimis incitatissimisque animi humani affectibus, velut gaudio, amore, metu, aliis, auctores suadent harum rerum ingeniosissimi ac elegantissimi V.V. *Lowth* et *Herder* in libris suis de poesi Hebraeorum. Talis vero animi affectus, quam facile in homine, nullo adhuc praestigiarum genere ofuscatis oculis rerum naturam inspiciente, observante, ac admirante, gigni, ac cum impetu excitari poterant, res ipsa docet, et historia originis poeseos inter omnes nationes exemplis luculentis probat. Sed hoc in perscrutanda Hebraei carminis natura maxime apparet memorabile, quod semper religiosum argumentum percussus vatis animus eligebat, atque poeticus ille $\epsilon\nu\theta\omicron\upsilon\sigma\iota\alpha\sigma\mu\omicron\varsigma$, quem furem dicunt, ad Iehovae cultum et ei placen-

di studium; unice spectabat. Hoc modo auctorem huius poeseos Mosen v. c. Exod. XV. Deutr. XXXII. canentem reperimus, ita illum sequentem et ingenij felicitate proximum Davidem, eiusque aequae ac Musarum amicos, Assaphum, Ieduthunum, Hemanum, Korahitas *), — aurei aevi Hebraeae poeseos Yates; — sic denique Salomo patrum poeseos studium coluit, alii; usque dum ex prophetarum ore, rerum publicarum statu theocratiae subinde mutato, aliud sibi argumentum, latius spectans, proprium scopum haec poesis sibi proponeret. Hoc igitur modo poesis Hebraea, in *Mosis, Iudicum, Samuelis* et *Psalmorem* libris obvia, nec in prophetis quibusdam carminibus plane deleta, subinde ortum suum ac indolem duxit; at non multo postea in ore מִיָּדָא ad aliud poeseos genus politicum, in terrore, consolatione, faustaque spe excitanda, et futuros exitus detegenda occupatum, transiit.

Haec, si quid indico, necessario praemonenda erant, tum si genuinam ac primam psalmorum poeseos naturam satis et perspicue, ad meum scopum, delineare volebam; tum, ad interpretationis meae indolem defendendam, quae scripturae ex scriptura explican-

*) De his omnibus vide *Herderum* l. c. Th. II. S. 548. sqq.

candae methodo forte nimis addicta videri possit; quam tamen interpretationem in veterum lectione, saepius commentatorum faragine magis quam per se impedita, semper optimam, naturae rei convenientissimam reperi.

Vna tantum ac simplex unicuique psalmo subest sententia, sive Iehovae cultum, sive hominum virtutem, sive regis solemnia spectet. Hoc cuique psalmo substratum unicum argumentum simplicitate sua plerumque placet, ac suavi, venusto, vario, sublimive sermone exornatur; eo unitas odes, ad quam omnis dictio quadrat, constituitur. Talem igitur psalmum legenti et relegenti, si quis iustus rei arbiter esse vult, ante omnia cogitatio simplex, quae carmini subiacet, enucleanda est; qua semel potitus facile imaginum, quibus exornatus est Ψ , vim et parallelismi suavem numerum, pro scopo iusto habebit, et rite intelliget. Intellecta ista sententia, totius orationis ordo ac dispositio, nec non dictionis cuiusque vis propria naturali sua pulchritudine oculis sese claram ac idoneam offert. In hac enim sententiae simplicis per carmen totum adornatione, consistit venustas illa a viris harum rerum $\alpha\gamma\alpha\mu\alpha\tau\omicron\varsigma$ tam eximie laudata, nec unquam satis commendabilis, admirabilis. Cogitationis sub-

subiacentis natura, sive severa, sive laeta sit, ipsam formam carminis, genium ac characterem constituat, necesse est, id quod cuilibet harum rerum intelligenti notissimum. Hinc varia psalmodum genera, sua-
 via, laeta, gravia, terribilia, sublimia. Quae optime perspecta habens auctor libri *) omnino elegantissimi de sacra poesi Hebraeor. quadruplex genus odes Hebraeae constituit; primum *suave* v. c. Ps. XXIII. alterum *sublime* e. g. Ps. L. tertium *medio* ex utroque *characterem* mixtum, e. c. Ps. XCI. quartum *summae sublimitatis* v. c. Deutr. XXXII. Haec טוֹב וְיָשָׁר vari-
 rii generis distributio, quam ingeniosa sit, quam acre omnis poeseos Hebraeae simplicissimae naturam indagans iudicium sapiat, et exemplis maxime idoneis et illustrantibus ob oculos ponat, vel tironi in aprico esse potest. Equidem pro scopo hoc meo eatenus tantum hanc Lowthianam carminis Hebraei distributionem laudavi, quatenus ad poeticum Ps. I. et II. genus et pretium illustrandum sufficiet. Qui vero harum rerum curiosior est, illum ad *Lowthii* et *Herderi* libros potissimum mitto; hi enim elegantissimi scriptores in hoc literarum genere omne tulerunt punctum, miscentes utile dulci.

Jam *) Vide *Lowth* de sacra poesi Hebraeor. ed. Michaelis. Prael. XXV. sqq.

Iam vero mihi id definiendum erit, cuius causa maxime haec omnia praemonenda duxi: cuiusnam carminis Hebraei generi psalmos duos priores adnumerandos putem, et probem. Psalmum igitur I. esse e priori genere, suavis verborum ac imaginis involuta dictio testatur. Opponitur vitae ratio pii impietati scelestorum; hinc sequitur *γνομῆν*: *Legis Iehovae strenuus observator solus beatus!* Psalmi vero II. argumentum et oeconomiam secundo characterem, sublimitate niti, vero simile mihi videtur; inprimis cum ab initio statim animum spiret regium et dei auxilio fisum, et *γ. 7.* ipsius Iehovae decreto terreat hostes. Incipit solemnem illo Horatiano; Quo quo scelesti ruitis? et: quousque tandem abutemini patientia Iehovae? et sic in medias res lectorem statim rapit; attamen in simplicem quoque illam Ps. I. sententiam lente desinit, v. 12.

Quibus praemissis, omnia, quae interpretationi utriusque psalmi inserviant, comprehendere posse mihi videor, si post hanc introductionem, brevibus naturam ac indolem generis poetici illorum carminum illustrantem, speciatim addam argumenti recensioem, post haec argumenta perpetuam philologicam annotationem textui subiecturus. Ita argumenti recensione, *unitas psalmi* utriusque, dispositio ac oeconomia partium ostenditur; simulque intelli-

telligitur ex praemissis, ad quamquam poeseos totius Hebraeae partem haec quadrent. Ita nullo intelligentiae impedimento relicto, statim elucet: quomodo incipiat, progrediatur, et desinat carmen. Haec philologo sufficienti scripturam ex scriptura, quod aiunt, explicare assueto; sed ad theologicum usum adiungenda adhuc restant omnia illa N. T. loca, in quibus nostri psalmi laudantur; quae indicanda et breviter explicanda sunt *). Quid hisce explicatis adhuc intelligentiam istam psalmorum duorum impedire possit, equidem non video, ideoque mancum mei laboris consilium non esse confido. Sed opus ipsum imperfectum, iuvenem Academicum in arte critica et interpretatione sublimiori adhuc tironem nimis prodere, si a peritis arbitris, quibus potissimum placere cupiam, censebitur, non est cur aegre feram. Non enim in limine talium severiorum studiorum exinium fastigium statim assequi licet, nec juvenis eam ipsam ob causam quod vires qualescunqne suas experiri ausus est, fastidium merebitur.

Ceterum aequos lectores et iustos arbitros ex animo opto, et propter studiorum meo-

*) Qui plura adhuc desiderat, e. g. de Messiae vaticiniis narrata, illum ad *Hufnagelii* et *Antonii V.V.* S.S. Revv. Dissertt. super hoc argumento dimitto.

meorum incitamentum, si tali non plane indignus videar, humanissime expeto. Dies diem docet. Si conatus semper ulterius progrediendi ad perfectiora verumque indagandum, animum ingenuum stimulat, cur omnino de melioribus desperandum esset? Commendo me igitur de meliori omnibus huiusce libelli lectoribus humanissimis, quos istis *Rotmari*, Apollonii Rhodii interpretis, verbis saluto:

Sunt haec ingenii germina prima mei

Mox meliora dabo, si non hanc respitis ortum;

Sunt in principio cuncta minora suo.

ARGV.

ARGUMENTVM

PSALMI. I.

Hoc carmen, siue meram inscriptionem Librorum V. Psalmorum putes, siue, quod, si quid iudico, verifimilius est, cum Ps. II. argumento coniunctissimum, tanquam protasin et apodosin, habeas, e suavissimis esse, non facile inficiaberis. Grata illi inest Vnitas; una enim tantum cogitatio, *Integer vitae scelerisque purus, legum Iehovae strenuus observator, solus ad veram felicitatem, summum honorum, aspirare potest.* Ad hanc piam cogitationem adumbrandam, poeta causas felicitatis integri ac pii enumerat. 1) V. 2. Quia colit praecepta Iehovae, int. Mosaica, et illis indulget. 2) V. 4. Quia se disjungit a coetu impiorum, qui reglestis Iehovae praeceptis huc vel illuc abripiuntur, sceleribus faventes. Ad hanc veritatem, quam animo intime infixam tenebat, poeta, et quam lectoribus suis gravissimam persuadere studebat, apte adornandam, addit imaginem e rerum natura depromptam. Fingit sibi arborem bene irrigatam, tempore iusto fructus edentem; quae donec incolumis servatur, nunquam desinit frugifera esse, nisi a verme mortifero arrodatur, folia delabantur, et arefcant. Grata profecta est haec antiquissimorum poetarum consuetudo, qua notionem, vel ad mores spectantem, vel ad civilem prudentiam, imaginibus, visum

VOTA

rum

rum impressionibus ac sensibus hominum proxime adiacentibus, eo magis illustrant, et naturali quadam pulchritudine eo suaviorem reddunt; ita ut, quae imaginationem demulcebat cogitatio, ad animi integritatem promovendam eo magis faciat. 3) sequitur V. 6. *וַיִּשְׁמַע* carminis haec: „Nullus enim, nisi integer, ac Iehovae cultor, felix esse potest, cuius animum deus perspectum habet et probatum. Qui vero praeceptis eius obsequium praestat, felicitate vera gaudebit.“ cf. idem Ps. II, 12.

ARGUMENTVM

PSALMI II.

Hoc quoque carmen unitate suavi placet, qua semel intellecta, quodlibet vocabulum eius iustum suum obtinet locum et miram perspicuitatem. Quis non videt regem hic describi ab hostibus exteris vexatissimum? Poeta nos in mediam rem rapit, nec prius monet: quoniam ille rex fit, quem tam vexatum depingit. Historico igitur facto opus est, ut, quod obscurum reddit carminis nostri argumentum, temporis et occasionis aenigma rite solvere possimus. Carminis enim omnis difficultas eo mihi videtur reducenda, quod plerumque neglexerint interpreti, ceterum doctissimi, curatius pendere: *quisnam* loquatur, et *de quo* sermo fit? Hoc si a nobis erit excussum, oeconomia carminis nostri facillime erit intellecta. Occasionem enim illius, perlectis historicis V. T. libris, liquet desumptam esse ex libro 2 Sam., qui pluribus psalmis lucem affundit; attamen difficile est definire: utrum e 2 Sam. V. sqq., an e. VII, 14. argumentum suum desumerit auctor. Vtraque historica argu-

B

gumen-

gumentatio (tertiam enim, praeter theologiam, nullam reperire, nec ipse satis probabilem investigare, potui) doctissimi et Celebb. VV. tuentur. Priorem *Ven. Knapp.* in vers. Psalmorum suadet, et omnino ille locus, 2 Sam. V. bene ad argumentum, et verum sensum, Psalmi II, quadrare videtur; narratur enim l. c. „Davidem regem, bello cum Canaanitis reliquis implicatum, a multis quoque exteris nationibus vexatum esse, ita ut undecunque ab hostibus esset circumfessus. Quibus superatis demum arce Sionem potiri, ac incolere illam, illi licuisse.“ Hoc historiae Israeliticae factum ad psalmum II. relato, ita constituendum est ejus argumentum:

- V. 1. tumultuantur populi — Iebusaei, Philistaei al.
(2 Sam. V, 8. 22.)
- V. 2. Hi ex suis regem cupiunt, sed Davides solus ex Iehovae legibus imperium Israeliticum obtinet (V, 12.)
- V. 3. Clamor aestusque horum regis Israelis inimicorum. V, 17.
- V. 4 — 7. Loquens introducitur David, sicut auctoritate et legibus, Iehovae cuius nutu imperat Israelit. V, 12.
- V. 8. 9. Iehova Davidi auxilium promittit V, 23. et minatur inimicis interitum.
- V. 10 — 12. Sequitur argumentum $\tau\alpha\ \psi\alpha\lambda\mu\sigma\upsilon$, seu $\gamma\upsilon\mu\mu\omicron\tau\omicron\iota$:
Leges Iehovae colite reges, nam illas neglecturi infelices eritis. cf. Ps. I, 6.

Altera argumentatio, carminis nostri verum sensum explicatura, illa est, quam S. V. *Paulus* Prof. Jenens., Vir summa humanitate sua erga auditores suos aestimatifissimus, in Clave philol. tuetur. Nititur illa loco 2 Sam. VII, 14. Iehova enim v. 12 — 15. promittit Davidi filium Salomonem, cf. 1 Chron. 18, 11 — 14., qui Davidis imperio ab hostibus purgato, securius imperaturus

rus, et templum magnificum a patre praeparatum 2 Sam. VII, 2. 5., tunc hostibus nullis impediendis, multo facilius et opportune exstructurus sit. Aedificationem huius templi differendam monuit Nathan. 2 Sam. VII, 12 — 15., salutem regiam curans, et persuasit potius necessitatem opes regni omnes iam ad hostes vincendos adhibendi, et Salomoni filio templi illius exstruendi gloriam permittendi. 1 Reg. VI, 1 - 11. Haec quoque argumentatio, quae ad Salomonem argumentum psalmi refert, magnam prae se fert veri speciem. Quis enim argumentum verum ac indubitatum, huius odes hactenus invenisse sibi assumat? Secundum hanc S. V. Pauli argumentationem, auctor psalmi est Salomo, qui imperio a patre nondum satis pacato, hic atque illic tumultus clandestinos oriri audiebat, ideoque hunc psalmum ad inimicos suos deterrendos, vel potius ad erigendos civium animos vel ipse scripsit, vel suo nomine scribi permisit. Argumentum ad hanc hypothesein ita foret constituendum:

- V. 1. Patre meo, inquit Salomo, adhuc regnante, tumultuabantur Iebusaei, Philistaei, postremo ipsi Israelitae atque inprimis seditiosi Ephraimitae, sed et nunc inane sit, quod meditantur in me.
- V. 2. 3. Hi e suis regem Israelis eligere cupientes, leges Iehovae laeserunt, quia rex (משש) ego nutu Iehovae constitutus sum.
- V. 4. Irritos faciet Iehova clandestinos eorum tumultus.
- V. 5. Iam vero si effervercent, Iehova, cuius ego nutu Israelitis impero, eos acrius coercebit.
- V. 6. seqq. Ipse enim me quondam regem Israelis designavit, 2 Sam. VII, 11 - 15.
- V. 11. — 12. Sententia est, supra iam illustrata.

Utraque argumentatio suis nititur iustis rationibus, et historico fundamento innixa vero nos propiores addu-

adduxit. Indubitatum argumentum hoc vel illud nullus adhuc probavit, neque hoc a me iustus arbiter postulabit. Quapropter, quæ optime de hac re sentierunt præstantissimi interpretes, indicasse sufficiat.

Restat nexum inter Pf. I. et II. paucis demonstrare, cum non plane reiicienda sit illorum opinio qui utramque oden pro una et continua habent. *Sententia Pf. I.* est: „Pius, Legum Iehovæ strenuus observator solus felix esse potest.“ Pf. II, 1. sq. pergit: Atqui, sunt qui regem Israelis persequendo, leges Iehovæ laedant, utut ipse Deus, Davidem et Salomonem, reges designaverit. V. 10. 11. Cavete vobis reges, nam V. 12. *Solus Iehovæ cultor felix esse potest.*

תהלים

PSALM. I.

ו. אִשְׁרֵי הָאִישׁ

אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בַּעֲצַת רַשָׁעִים

וּבַדֶּרֶךְ הַטְּוִיִּים לֹא עָמָד

וּבַמַּשָּׁבֵב לַרְצִים לֹא יָשָׁב:

B 3

VARIA LECTIO.

Psalms I. saepe non numeratur, tanquam prologus aliquis, ut in Graecis quibusdam Codd. ac num. I. incipit a Psalm. II. in Codd. De-Rossianis 234. 878.

— V. 1. אִשְׁרֵי הָאִישׁ omisso הָאִישׁ vertunt οἱ οἶ.

ADNOTATIO PERPETVA.

Inscriptio psalms. וְהַלְלוּם ex vers. τῶν οἶ, ψαλμοῦ, in vernaculam tranſiit. Sunt Hymni plerumque in laudem Iehovae, dei popularis Iſraelitarum, ad eius cultum, ideoque hominum virtutem promovendam. — וְהַלְלוּם est genus τῶν יְשִׁיר.

V. 1. אִשְׁרֵי הָאִישׁ, אִשְׁרֵי הָאִישׁ, felicitates, h. e. felix est. Sic Pf. 32, 2. Ierem. 17, 7. — הָאִישׁ, unusquisque. וְהַלְלוּם, ivit 2) metaph. vixit, nos: seine Lebesweise einrichten. — עָמָד, consilium, βάλν. — מַשָּׁבֵב, Eandem fere sententiam expreſſit Bacchylides ap. Athenaeum Lib. IV.

Ἄυτοματοι δ' ἀγαθῶν δούτου ευτυχῆς,

Ἐπιεχονταῖ δικαιο φῶτες. —

Gaudet iustus iusto, impius impio, similis simili; et beatus ille, cui omne cum impijs confortium

2, כִּי אִם בְּתוֹכָהּ יִהְיֶה הַפֶּעַר
 וְכִבְרֹתָו יִהְיֶה וְיָמֵם וְלִלְיָהּ;
 3, וְיִהְיֶה פֶּעַץ שֶׁתֵּלֵל עַל-פְּלִגֵי-מַיִם
 אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִהְיֶה בְּעֵתוֹ
 וְעֵלְהוֹ לֹא יִפּוֹל
 וְכֹל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּלִבּוֹ;

V. 3. פריה, Cod. 255. Kennic. — ועליהו, Kén-
 nic. 4. Codd. — יכל, Kenn. II. Codd.

displicet. — הוֹלֵךְ-רָשָׁעִים, sequi consilia impio-
 rum. ἀσεβῶν, Theodot. ἀλλοτριῶν. *Sensus*: Ille tan-
 tum quisquis sit, ad veram felicitatem adspirat, qui
 ab impietate alienissimus est. וְיָדָךְ, agendi ratio.

Sic εὐδὸς Matth. 7, 13. רָשָׁעִים, רָשָׁעִים
 — ex parallelismo sunt synon. Qui enim cunque
 scelestē agit ideo peccat, et qui peccat irridet
 leges Iehovae. — יִשָּׁב, עֹמֵר הַרְךְ — εν ἀλιμ-
 να naturae rei convenientissimam, gratam! Adit sce-
 lestorum turbam, in impietate perseverat, nec ab
 impiorum confortio deduci se patitur.

V. 2. כִּי אִם, quinimo, potius, ἢ, תּוֹרָה, νόμος,
 int. praecepta Mosaica, וְרֹפֵץ, φελεγμα, animi dele-
 ctatio. Sic חָגַץ bene vivere. יְהוָה, ανάλυσιν
 huius verbi vide Exodi III, 14. מְלַמֵּד, μέλε-
 τῶν, meditari. —

V. 3. Addit poeta suavem imaginem, ab arbore fru-
 gifera desumptam, quam accomodat ad hominem bo-
 ni frugis. — עֵץ, arbor; palmam putat Antonius in
 Specim edit. psalmor. suae Viteb. 1780. cf. Pl.
 92, 13. — פֶּלֶג, similis est. — פֶּלֶג, fossa
 arte facta διεξόδος. — פִּרְיוֹ (*), ἵρην, καρπὸς ποιῶν.

*) „Certo dabit, dare solet;“ neque enim unquam futurum
 vetē pro praesente aut praeterito solitum ap. Hebr. licet
 id velit Cel. Hoffii Gramm. p. 113. et Michaelis ad
 Lowth. l. c. Prael. XV. p. m. 288.

4. לֹא-כֵן הַרְשָׁעִים
כִּי אִם-בְּמִץ אֲשֶׁר-תִּדְבְּנוּ רִיחֵן;
5. עַל-כֵּן לֹא-יִקְמוּ רָשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט

וְחֹטְאִים בְּעֵדוּת צְרוּקִים;

B 4.

V. 4. הרשעי, Kenn. Cod. 268. Scilicet **□**
finale saepe lineola superiori notatur et omittitur.
— יקמו, plene legunt 31. Codd. apud Kennic.
Ceterum *οἱ ο* repetunt *εχ ουτως*, legerunt ergo du-

Sic Matth. 3, 8. 7, 17. Hebr. 13, 15. — כִּהְרֹג
tempore iusto. Suffix. *י* significat pron. 3, perf.
*א*nt. cf. *Hassium* I. c. p. 202. יִפּוֹל — יִפְּלוּ

Jerem. XVII, 8. — יִצְלִיחַ, κατενοδοθησεται arab. **يَنْجِي**

explet, perficit.

V. 4. לֹא-כֵן, huic oppositi sunt e contrario.
הַרְשָׁעִים, scil. הַלֹּכִיךְ. — מוֹץ, *χρως*, palea. Vid.
Ven. *Kuinoel* ad Hoseae 13, 3. — בְּרֶף, κριπτο, di-
spello. Sic Homer. II, V, 499. fgg.

*Ὁς δ' ἀνεμος ἄχνας φορέει ἱερας κατ' ἀλωάς
ἀνδρῶν λιμνῶντων, ὅτε τε ζωνθῆ Δημήτηρ
κρινει, ἐπιγομένωι ἀνεμων, καρπῶν τὲ κατ' ἄχνας
αἰ δ' ὑπολενωκίνονται αχνημοῖ. ὡς —*

Sensus; Ab arbore quae tempore iusto fructus
fert, et ab homine semper pie vivente, longe abest
impious, homo inconstans, varius.

V. 5. עַל-כֵּן, *δια ταστο*, ideoque. — יִקְמוּ, *ωνιστη-*
σονται, **يَقُومُونَ**, h. l. caussa cadent. Cogitat sibi poe-
ta implorum gregem coram Iehova stantem, nec
quaestionibus summi iudicis respondentem. —
מִשְׁבֵּט, iudicium vid. *Ziegler* ad Prov. 19, 2. עֵדוּת,
concio. — חֹטְאִים — צְרוּקִים, talem impium ne-
que deus amat, nec pius in hac terra quilibet fer-
re potest.

6. כִּי־יִרְעַע יְהוָה דָּרָךְ צְדָקִים
דָּרָךְ רָשָׁעִים תֵּאבֵד׃

pliciter לא־כֵן, nisi emphatice repetunt. *Origenes* in Hexaplis hanc repetitionem nec in ullo hebr. textu, nec in aliqua vers. graeca invenisse testatur. Sic etiam *Hieronym.* praef. in Psalmos. At habent versf. LXX fecutae Ital. Vulg. Arab. Aeth. Syr.

V. 6. *Sensus:* Iehova enim bene perspectum habet uniuscuiusque hominis animum, et agendi rationem, nullus illum fugit; idcirco certo certoque poenas dabit impius. תֵּאבֵד, ἀπολέται consequens pro antecedente.

PSALMVS II.

1. למה רָגְשׁוּ גוֹיִם

וְלֹא־מִיָּד יִהְיֶה רִיָּק;

2. וְתִצְבְּרוּ מַלְכֵי אֶרֶץ הַחַנְנִים

בְּסוֹדֵי-גִבּוֹר עַל-יְהוָה יַעַל-מִשְׁחָה;

B 5

VARIA LECTIO.

Psalmus II. est pars I. in Cod. Kenn. 17. 37. 216. in Cod. De-Roffi 554. 596. 782. Sic unus Cod. apud Originem, aliique nonnulli Kimchii aetate. — V. 1. וְלֹא־מִיָּד, legunt 11. Codd. Kenn. — יהוהו, Kenn. 246. — V. 2. וְיִצְבְּרוּ, Kennic. 74. 97. 133. — לְמַלְכֵי, Kenn. 93.

ADNOTATIO PERPETVA.

V. 1. למה, Sic Cic. in Orat. I. in Catil. c. I. „quousque tandem.“ Horat. Od. L. V. c. 7. v. 1. — רגש, εφραζον. Symm. κινεω; est vox hominum res novas molientium, incomposite ubique convolantium. — גוים, (vid. Argum.) hostes regis Israelis intelliguntur. — לאמים, λαοι, univrsae nationes. יהגו ריק, moliantur rem fieri nesciam, regem Israelis imperio privare conantes, qui tamen Iehovae nutu regnat. — *Sensus*: Irriti sunt motus bellici hostium regis Israelis, quia deus illum tuetur.

V. 2. Fulius explicat poeta quae iratus dixerat. וְיִצְבְּרוּ, Symm. συλλεγντο, LXX παρρησιασεν. b. Doederl. vertit in Scholiis: „tumultuantes coeunt,“ et laudat Pf. 55. 15. — מַלְכֵי-אֶרֶץ, puta reges Canaaniticos, et affines, imperatores גוים, v. 1. — אֶרֶץ, saepe Palaestinam significat, sicuti Graeci et Romani, urbis et terrae suae vocabulis, uteban-

5. נִתְקָה אֶת־מוֹסְרֹתֵינוּ
 וְנִשְׁלַח מִמֶּנּוּ עֲבָרֵינוּ;
 4. יוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם וְשֹׁחֵק
 אֲדָרָה יִרְעַג לָמוֹ;
 5. אֵךְ יוֹדֵבֵר אֲלֵינוּ כְּאָפוֹ
 וּבְחַרְנוּ יִבְהַלְמוּ;

V. 3. נתק, Kenn. 168. — מוסרותינו, Kenn. 40. 168. — מוסרתי, Kenn. 268. — ונשלח, Kenn. 40. — את עבתינו, Kenn. 156. — V. 4. Kennicottianis Codd. 61 legentibus יהרה, adde De-Roffianos 25 Codd. Pfalter. 1477. Pfalter. Neap. 1491. ישחק legi Cod. 419. Kennic. — Post שחוק, ex LXX. Vulg. Arab. supplendum est elapsum verbum. cf. Pf. 37, 13. 59, 9. — V. 5. ובחרנו, 12. Codd. Kenn. — יבהלמו, 7 Codd. Kenn.

tur. — Sic *νομοι* Matth. IV, 8. 2 Petri I, 4. רזנים, LXX *οἱ ἀρχοντες*, proceres nationis. משיח, h. I. regem Israelis significat. Vid. S.V. Pauli Clav. Pf. ad h. l. — Sensus: Dum Davidem, vel Salomonem, persequuntur reges Palaestinenfes, ipsius Iehovae leges transgrediuntur.

V. 3. נתק, sc. יאמר. Fingit sibi poeta illos hostes furore suo iniurias contra Sionis regem edentes. מוסרה, vinculum. ונשלח, διαγγεζαμεν — απορριψαμεν. Liberemus nos a servitute illa, a rege Israelis nobis imposita; liberi simus, regi e nostris obedientes. — עברת, compedes he. servitutum.

V. 4. Respondet poeta obiurgationibus illorum. Iehova qui in coelis sedens cogitatur, tuetur regem Israelis, et nihili facit impetus hostium eius. — ישחק, irridet, floccipendet. למו, suffixum habet 3 perf. vid. Pf. I, 3. לב, contr. ex רדם, illis.

V. 5. אד, Chald. אדן, *אדן*, *αδεν*. Disciplicet significa-

6. וְאֵנִי נִסְכְּתִי מִלְכֵי
 עַל-צִיּוֹן הַר-קְדֻשָׁי
 7. אֶסְפְּרָה אֶל-רֹאשׁ יְהוָה
 אֵמַל אֵלָיו בְּנֵי אֲתָה
 אֲנִי מִיּוֹם יְלֻדְתִּיךָ

V. 6. וְאֵנִי נִסְכְּתִי מִלְכֵי קְדֻשָׁי ex LXX. Vulg. Arab. legendum putat *Koehler* in *Eichh.* V. S. V. Repertor. bibl. Tom. III. coll. Prov. 8, 23, Actor. 4, 27. — V. 7. חוֹק, 6 Codd. Kenn. — יְלֻדְתִּיךָ, 3 Codd. Kenn. — יְלֻדְתִּיךָ, 2 Codd. Kenn. — יְלֻדְתִּיךָ, Cod. 133. Kenn. Ceterum *Michaelis* in biblioth. Or. Tom. X. annotavit Vett. omnes loco אֶסְפְּרָה legisse *מִסְפָּר*. Idem *אל* post חוֹק supplet, quia Aquilam, Theodot. Hieron. et vers. Vitam Græc. ita legisse putat. vid. *Koehler* observatt. critt. in Pf. I. c. —

tio „vehementer“, ex Arab. *ان* derivata, quia infequente *כאפי* nostrum *אן* abundaret, nec talis pleonasmus, quod sciam, Hebraeis solitus est.

Sensus mihi hicce videtur: Si iniuriam patri mea factam, inquit Salomo (vid. Argum.) et in me convertent, tunc Iehova iratus illos terrebit, *תאזכרו*. — *אלימו*, vox compos. ex *אל*, ad, et *הם* poet. *מו*, vide *Hassum* I. c. p. 202, *בהל*, P. terruit.

V. 6. Alludit forte poeta loco 2 Sam. VII, 13-15, vid. Argum. — *נִסְכְּתִי*, *עני* *אשר* *נכסתי* vertunt *אני* *א*, addentes *אני* *אשר*, „me regem designavit“ — *הַר-קְדֻשָׁי*, in Sione enim arce Hierosolymarum Iehovae arca foederis et tentorium stabat, „Sioni, he. regno Israelitarum, te regem constitui.“

V. 7. Explicat poeta sensum illius promissionis 2 Sam. VII, 13-15. — *חוֹק*, a Rad. *חקק*, „legem.“ vid. Knapp. ad h, 1.; et Herder. im Geist der Ebr. Poe-

10. תַּעֲתֶה מַלְכִים הַשְּׂפִילִים
 הַיְסוּרִי שֶׁשָּׂמִי אֲרָץ:
 11. עֲבַדוּ אֶת־יְהוָה בְּרֵאֵה
 וְגִילוּ בְרַעְיָה:
 12. נִשְׁקִי-בֵר פֶּן־יֵאָחֵז
 וְהִאֲבִדוּ דָרְךְ
 כִּי־יִבְעַר כְּמַעַט אֲפֹ
 אֲשֶׁר־יִלֵּךְ חֹסֵי בֵר:

V. 10. הוֹסְרוּ, 6 Codd. Kenn. mendose! —

V. 11. לו post וְגִילוּ ponit *Koehlerus* l. c. cum LXX legit *aurō*. *Raschi* גִּילֵר pro futuro וְגִילוּ habet.

V. 12. חֹסִים, Cod. Kenn. i. 76.

V. 10. Quae cum ita sint, timeatis Jehovam quicunque insidias struitis regi Israelis. — הַשְּׂפִילִים

evictis. Simile est illud *Matth. XI, 15*. cf. *Ven.*

Ziegler ad *Prov. 14, 35*.

הוֹסְרוּ, *καυδενδης*, in meliorem vitam redeatis.

V. 11. רַעְיָה, *τρομος*. אֶבֶר terruit. — Non laedite leges Jehovae, regem persequendo.

V. 12. נִשְׁקִי, *δραστηρικαυδης*. „Colite.“ *Symm.* *τρομαχουσατε* *καυδης*. Vid. *Ven. Kuinoel* ad *Hoseam, c.*

13, 2. *AbenEsra*, *Kimchi* explicant bene: „regem vestrum agnoscite“ *Prov. 31, 2*. — בֵר, poet. pro

בְּן *Sensus*: Gaudeatis imperio Israelis, ne illius laesione Jehovae leges transgrediamini, et poenas detis.

אֲשֶׁר־יִלֵּךְ, repetitio sententiae *Psalmi* 1.

Ueber-

Uebersetzung im Geist der Parallelen.

1. **G**lücklich ist
Wer nicht betritt der Sünder Pfad
Nicht wie die Frevler handelt
Der Spotter Umgang meidet;
2. Vielmehr Jehova's Vorschrift liebt
Sie unaufhörlich zu erfüllen sucht.
3. So wie die Palm' am Bach
Die zeitig Früchte trägt —
Nie welkt ihr Blatt —
So glückt auch ihm sein ganzes Thun.
4. Nicht so dem Frevler!
Wie Spreu ist der
Ein Spiel der Windeswirbel.
5. Deshalb besteht vor Gott der Böse nie
Den Frevler scheut der Gute.
6. Jehova kennt das Herz des Biedern
Den Bösen stürzt sein Frevel.

* * *

1. **W**ie lange dauerte der Völker Gährung,
Wird ganzer Nationen innre Wuth noch Theilnahm'
finden?
2. Könige mögen Bündniß schließen und ihre Großen;
Sie haben sich gegen Jehova und seinen Gesalbten
verschworen.
3. „Laßt uns zerreißen ihrer Fesseln Band — (so
denken sie)
„Frei seyn von ihrem Joch!
4. Drob lächelt, der im Himmel thronet,
Es spottet ihrer der Herr.
5. Bald wird in Drohung gegen sie er zürnend aus-
brechen.

6. Ich

6. Ich selbst — dieß ist sein Wort — ernannte ihn zum
König
Zions, auf dem mein Tempel steht.
7. Jetzt will ich seinen Willen euch offenbaren,
Er sprach zu mir: „du bist mein Mitregent
Von heute an sollst du es seyn.“
8. Sobald du mich anrufest
So soll'n die Völker (v. 1.) dein Besitz
Ganz Palästina dir zum Eigenthume werden.
9. Mit mächtger Hand will ich sie bändigen
Zertrümmern den Verein wie irdenes Gefäß.
10. Dieß ist sein letztes Wort zu euch ihr Könige, beher-
zigt es,
Ihr Richter ganzer Länder besinnet euch
11. Ehrfurchtsvoll bezeigt euch gegen Jehova,
Mit Zittern freut euch seiner.
12. Besänftigt ihn durch Liebe gegen seinen König
Damit nicht vor der Besserung er straft;
Sehr bald entflammt sein Zorn
Doch jeder der ihm traut ist glücklich.

EXCVRSVS
DE
L O C I S N. T.

IN QVIBVS
PSALMVS I. ET II.

LAVDATVR.

Cum imprimis psalmis olim contigerit, ut a theologis christianis non solum propter morum doctrinam, verum etiam, et saepissime quidem, propter vaticinia de servatore mundi, summo in pretio haberentur; meum duxi, ne mancus hac ex parte hicce meus labor videatur, addere illa N. T. loca, et brevissimis explicare, quae utriusque carminis mentionem faciunt.

Matthaeus XXV, 32. igitur, dum sibi Christum angelorum corona circumdatum, in supremo iudicio impios a piis segregantem, cogitat, et lectoribus suis ad pium eius cultum adducendis, describit, Psalmi I, 5. verba in animo habuisse dicitur; nec, quo minus id verum sit, sensus impedit, cum hic maxime evangelista psalmos fida memoria tenuisse, et cum fructu in religionis disciplina adhibuisse, facile putandus sit.

Paulus 2 *Timoth.* II, 19. „ἔγνω κύριος,“ inquit, τοὺς ὄντας αὐτῆς,“ et commendat discipulis suis verum dei cultum cum nonnullis vano de illo errore implicitos esse animadvertisset.

Psalmi

Psalmi I, 6. sensum expressisse apostolum putant; nec res vetat.

Lucas Actor IV, 2. sq. narrata apostolorum, Christi religionem praedicantium, a Sadducaeis captivitate, et defensione illorum coram Hanna aliisque summis sacerdotibus a Petro et Ioanne in admirationem iudicum feliciter finita, apostolos domum revertisse memorat, et quae acciderant suis indicasse. Qui, ex hoc nuntio, preces ad deum facientes, dixerint: *ἵνατί ἐφθάξεν ἐθνη*, — *αὐτῶν*; quae sunt verba Ps. II, 12. ex interp. *τῶν ὁ*. Hac vero V. T. versione Christi eius temporis cultores praecipue assueti fuisse videntur. Quocirca, quae de *מלך, Κύριος καὶ Χριστός*, dicebantur, facile ad Salvatorem suum accommodare poterant. Auctorem vero Ps. II. regem Israeliticum cecinisse, historicis argumentis et historico carminis sensu, rectius evincitur.

Idem Actor XIII, 33. Pauli iter per Asiam minorem refert, et orationem eius Antiochiae, in urbe Pisidiae, habitam laudat, cui verba Ps. II, 7. immiscet, quae secundum vers. LXX memoriter pronuntiat. Haec verba, ab Apostolo ad Iesu Christi resurrectionem accommodata, si quis eodem sensu ab auctore Ps. II. scripta putet, quibus rationibus id probare velit, equidem non video. Narrat enim hic, actu regem Israelis (Davidem vel Salomonem, vid. Argum.) ab ipso Iehova designatum esse. Ceterum hicce N. T. locus, quod psalmum II. lectione criticis nostris maxime probata *πρωτον* numerat, memorabilis est.

Paulus Ebr. I, 5. Christi maiestatem et praee angelis dignitatem eo probare studet, quod *filius dei ipseus* dicatur, ideoque Ps. II, 7.

C

ex

ex. vers. alex. laudat. Hanc accomodationem pro scopo suo bene adhibuit Apostolus, qui nunc eo magis auditoribus suis de sublimiori Christi natura animi sententiam persuadere poterat.)

Ioannes Apoc. II, 27. pro *ἐνθουσιασμῶ* suo utitur Pf. II, 9. verbis ex vers. Alex. defumtis, quae eadem c. XIX, 15. repetit. Assuetus erat Evangelista, seu quisquis sit auctor Apocal. versioni Alexandrinae, sicuti hodie, qui religionem Christi docent, versionem Lutheri semper recitare solent, quia probatae fidei et ingeniis plurimum aptissima visa est.

Paulus Phil. II, 12. phrasi illa *τῶν ὀ. Pf. II, 11. φοβῶ καὶ τρέμω*, adhortatur suos discipulos, ut salutem per Iesum partam curent.

Haec sunt illa N. T. loca, in quibus Psalmi nostri laudantur, et quae propter varium et multiplicem in libris theoll. usum recensenda erant. Patet apostolos *τῶν LXX.* vers. semper esse secutos, et parum de historico sensu textus hebraei sollicitos accommodasse V. T. loca, quorum complarima Iesus ipse laudaverat. Illis usi de summa ex cultu Christi oriunda salute vera animi sensa facilius suis commendabant. Hoc pro scopo suo, Apostolis id laudi ducendum existimo.

VIRO IUVENI
INGENII MORVMQVE LAVDIBVS
ORNATISSIMO
HENRICO CHRISTOPH. FRIDERICO
HVELSEMANNO

S. P. D.

H. EB. GOTTL. PAVLVS

LL. ORIENT. PROF. P. O.

Egregium hoc studii Tui in litteris sacris et reliquis classicis feliciter impensi specimen *Patri* Ven. ac doctissimo, et TIBI magnopere gratulor. Tale ad TE redit, quale mihi id offerre voluisti. Si quid enim ipsi ex meis, quibus per se facile caret, intercallassem, ad emissam sane operae TVAE nonnihil de ea laude, quam praecipuam habet, ut nimirum Tvo TE iudicio, Tuo veri pulcrique sensu duci ac regi pateat.

Ne tamen plane nihil TIBI commodare voluisse videar, pauca haec accipe ab argumento Tvo non aliena. Primum hoc esto: Psalmum
C 2 primo

primo loco positum a sequente ego ea potissimum de
 causa disjunxerim, quoniam hic de hominibus רשעים
 id est aggressoribus, bello coercendis agit, ille ve-
 ro id genus רשעים tangit, quod *populi* iudicio
 reum fieri debeat bonorumque sententia damnari —
 Statim ad alteram observatiunculam progredior.
 Psalmum, qui secundo ordine numeratur, ad Da-
 videm referri vetat, si quid video, comma sextum.
 Tum nimirum, cum Davides Rex ungeretur —
 primo quidem contribulium Iudaicorum II. Sam.
 2, 4. deinde totius Israelitidis, ibid. c. 5, 3. — tan-
 tum absuit, ut in Sione monte fierent sacra regni
 capessendi auspicia, ut potius ne ad terram qui-
 dem Israeliticam ea tempestate pertineret cum Sio-
 ne Ierusalem. Rex creatus Davides cum de urbe
 regni sede meditaretur nulli neque Ephraimitarum
 neque Iudaeorum invidiae obnoxia, novum sibi
 quaerere oppidum et Iebusaeorum arcem Hieroso-
 lymitanam bello aggredi consultum duxit. Qua
 occupata nullibi de iterata fortassis in Sionis iugo
 unctione Davidis regia vel legimus quidquam vel
 coniectura elicere potuimus. Intercessit etiam, ca-
 ptis Hierosolymis, aliud temporis spatium prius,
 quam Sion mons הר קדש *Deo sacer* appellari po-
 tuerit. Arca illa, decem tabularum Israeliticarum
 dedicata custos, 2. Sam. c. 6 demum post complu-
 rium mensium intervallum ad Sionem deducta le-
 gitur. Salomo autem unus omnino is est, qui
 totius Israelitidis rex consecrato iam Sione consti-
 tuebatur, et sacrificiis prope Hierosolymam in
 Gicho

Gichone monte factis unctus, hanc urbem adeoque Sionis iuga regali pompa conscendebat. 1 Reg. I, 45. Spem nimirum illam omnem de stemmate Davidico solemniter conceptam 2 Sam. VII. iam statim sub initiiis Rehabeami ultra dimidiam partem excisam atque imminutam fuisse inter omnes constat. Accedit, quod etiam de alio rege praeter Salomonem *destinatum* aliquod oraculum disertae legis (דָּבָר יְיָ) quo quidem is filius pronuntiaretur divinus, in sacris hebraeorum monumentis non existat. At tale tamen essatum cum extet, inde comma Psalms septimum facillime explicatur. Is enim, qui Deo aedes conditurus sit 2 Sam. 7, 13. ex proximo commate 14. filii divini nuncupationem his ipsis totidem verbis atque דָּבָר יְיָ obtinuit. Talis quidem ea est, qualis omnino in reges Israelitarum, supremi regis a Mose Exodi c. XIX prudenter indicati vicarios, omnes quadret, nulli tamen, ne Davidi quidem, fatidica voce et deliberato studio indita fuit. Unum hoc adjecterim, Salomonaeam aetatem mirifice pacatam, ex omine nominis potissimum, fingi. Sed turbae senectuti Davidis funestae, auspicia regni Salomonaei non nisi plena insidiis ac bellorum suspicionibus esse potuisse, cuius harum rerum indagatori luculentibus produnt. Neque contrarium argumentum peti poterit a *silentio* epitomatoris annalium judaicorum, id est hominis de praecatione, Salomonaeam quam forte ad aedes conditas fufam fuisse invenit, servanda mirifice solliciti, omnia vero ista, quae regis ingenium ad altiora educatum terra marique

magna et gessit et molitum fuit (v. Pf. 45, 72.) gnaviter scilicet et religiose obfirmato animo negligentis. — Liceat denique ad locum Act. XIII, 37. quo Psalmi nostri verba quaedam recitantur, hanc nostram interpretationem adspargere, qua data sensus commatis brevissimis explicari videtur: v. 32. *Etiam nos ipsi (ait Paulus); laetum hoc vobis nuncium afferimus, melioris aevi spem illam sacram, quae patrum animis obversata fuit, ipsam, nepotum bono, nunc a Deo impletam esse eo eventu, quo Iesum talem stitit, qualis Psalmi oraculo alius quidam describitur. Describitur enim ibi rex aliquis de novo constitutus, Dei in regno Israelitarum vices gerens, id est coelestis regis filius. Vox αὐτήσους est indefinita. Necessè igitur erat, ut Paulus, qua ratione Deus Iesum αὐτήσους, describeret. Deus autem Iesum, ait, talem stitit, qualem Psalmos ille aliquem exhibet, scilicet, regem theocraticum. Sed tamen Iesum hoc ipso Psalmo Messiam cani, nec voluit Paulus nec potuit indicare, vir grammaticae interpretationis monumentorum suae genti sacrorum peritior. Brevius dicere potuisset, . . quod Deus Iesum regem theocraticam stiterit. Sed amant Hebraei circumlocutiones istas et rei novae cum veteri gentis historia comparationes. Pari autem ratione, quemvis alium locum, quo rex aliquis theocraticus novus canitur, in exemplum afferre potuisset. Patet ex his, voces αὐτήσους coram stitens, et ὡς tali modo quo — arctissimo orationis nexu coniungendas esse, comma vero 32. a sequente non*

non dirimi, sed continuo legi debere: *την προς
τας πατερας επαγγελιαν οτι ταυτην ο θεος εκπε-
πληρωκε* Vox *ταυτην*, *hanc ipsam*, emphaticos
causa abundans ponitur, ut Act. 2, 23. qui ip-
se versus ab antecedente 22. puncto divellendus
non est. Locum difficiliorem ad Ebraeos c. 1, 7.
eadem ratione expediri posse, si otium scribenti
supereffet, ostenderem.

Sed subsisto tandem in iterata bonorum ver-
borum acclamatione, laetus, quod talem Te ipsum
ανενησας, quales omnes ii erunt, qui eadem cura
atque animi intentione in literis versati, audita vel
lecta suo iudicio perscrutari, tum vero meditatio-
nibus suis in libellos primum privatos accurate
consignatis vires mature tentatas ad altiora prae-
parare fatagent. Sensum nimirum acquiritur habi-
tus!

His vale, doctissime Hülsemann, et res Ty-
as age quam felicissime. Scripsi Ienae d. XIV,
Febr. c1830ccxciii.

Fd 3984

ULB Halle
002 164 590 3

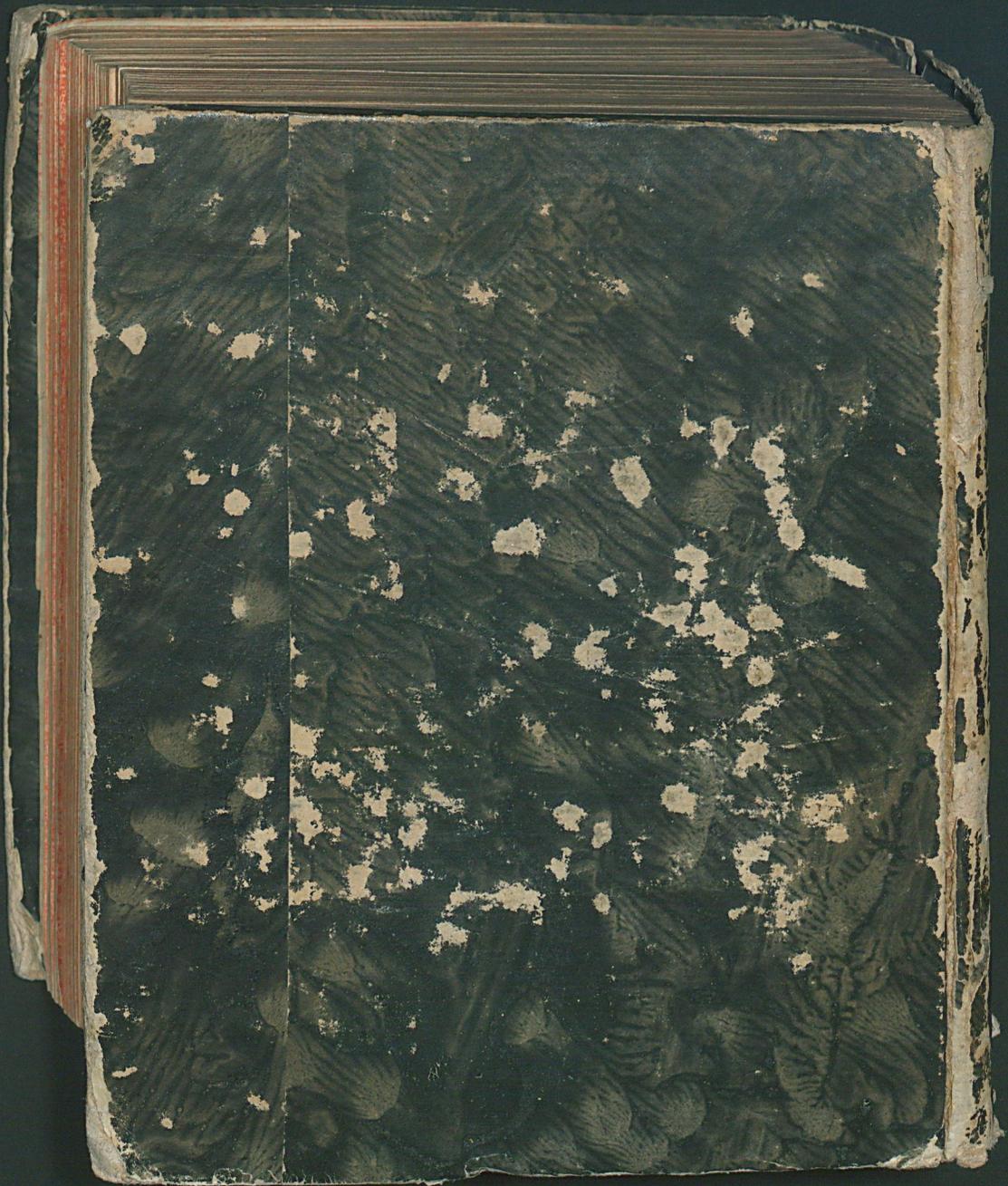

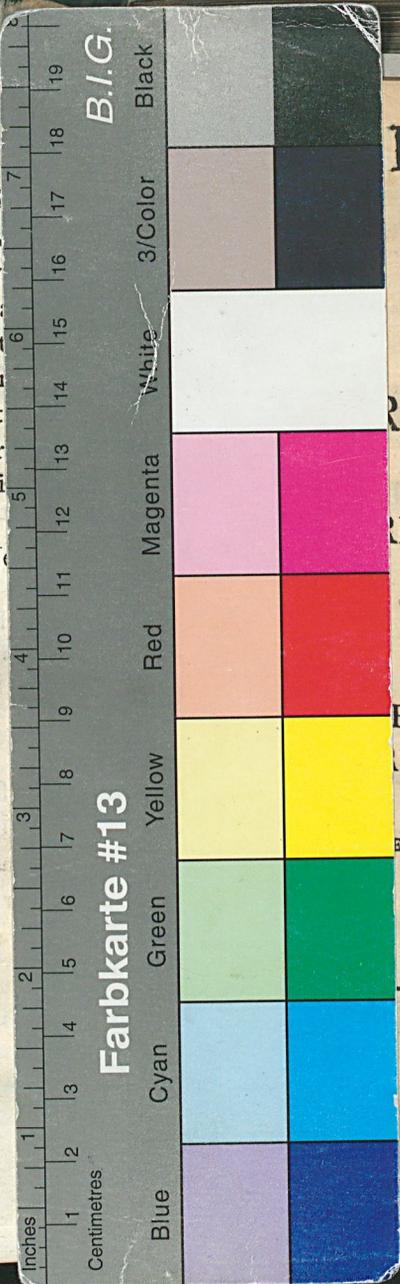
TA-OL

V317

MW

PSALMI
I. II.

QVOS
PRIETATE LECTIONIS
ET
PERPETVA ANNOTATIONE

ILLVSTRAVIT
FRIDERICVS CHRISTOPHORVS
FRIDERICVS HÜLSEMANN
GOTHANVS
PHILOSOPHOL, CAND. ET LITER. HVMANIOR. CVLT.
SOC. LAT. IENENS. SOD.

IENAE,
TYPIS STRANCKMANNIANIS
MDCCXCIII.

